

צרי החקלאות אריק שרון הסב לי ארוחת ערב בביתו של עוזרו, אלי לנדאו, בהרצליה פיתוח. כמה דקות קודם לכן הגיע השר ממלון אכדיה הסמוך, שם נערכות שיחות האוטונומיה. לפתע צילצל הטלפון ונמסר דיווח על מה שהתרחש בבית הדסה בחברון. שרון הוזמן מסוק שיחק אותו ואת לנדאו לחברון. כשהגיע המסוק הורה אריק לטייס להמתין. צלם-החצר של אריק, יצחק ישמח, מי שהיה שותף של לנדאו בעסקי-צילום, עדיין לא הגיע.

קשה לדעת אם יש קשר בין תפיסת המסוק עליידי אריק לבין האיחור בנחיתת המסוק שהביא עזרה רפואית בחברון. יש אנשים הטוענים, שיש קשר בין השניים. לפחות דבר אחד ברור: גם המסוק של חיל-האוויר, שנחת בשעה 20.40 בחברון, פוצץ מתוכו, מילכד אנשי הצוות הרפואי וצוות החילוץ, גם צלם של חיל-האוויר.

שילטונות צה"ל יצטרכו לענות על השאלה מדוע איחר מסוק העזרה. הידיעה על הפעולה בחברון הגיעה ליחידת המסוקים בשעה 7.30 בערב. גם כשרוצים לחשב את הזמן בנדיבות, הרי ההיכנה של מסוק הנמצא בכוננות אינה אורכת יותר חיל-האוויר כבר תיגרל וגם ביצע המראות בהתראה קצרה יותר מרגע קבלת הידיעה. זמן הטיסה לחברון הוא בין 20 ל-25 דקות. המסוק נחת בחברון בשעה 8.40 ואיחר בין 40 ל-60 דקות.

אך לא רק על שאלה זו יצטרך צה"ל להשיב, אם תוקם ועדת-חקירה כדי

בדרך אל המסוק: מדוע איחרה העזרה בשעה שלמה?

הפיגוע באונוי שילטונות צה"ל, וטענו כי במיקרה של פיגוע לא יוכלו חיילים אלה להגן על הגשם והילדים בניינין. אך צה"ל דחה את דרישותיהם להביא למקום חיילים סדירים מיהודה לוחמת.

השופקדו לשמור על בית הדסה חיילי מילואים קשישים. לדברי ראשי הקריה הם התריעו על כך כמה פעמים, עוד לפני

להסיק מסקנות לגבי הערכות הצבא ב-חברון. על פי טענות תושבי הקריה, ש"הוכחו אחרי-כך כנכונות, היו החיילים

ואמנם, חששם של ראשי קריית-ארבע התממש. כשנפתחה בליל-שבת האש על אנשי הקריה ששבו מתפילה במערת-המכפלה, שהו בתוך הבניין והחצר שבעה אנשי מילואים, וביניהם מפקד פלוגה, שרק במיקרה נשאר באותה שבת במקום. קיימות שתי גרסאות לגבי מה שקרה בי אותם רגעים. לדברי אנשי הקריה, איבדו החיילים את עשתונותיהם. אחד מהם, זה ששמר על שער הבית, נפגע מייד. כל האחרים נכנסו להלם של ממש, מילכד אחד. יש מאנשי הקריה הטוענים, כי הבחינו ששני חיילי-מילואים עשו את צר-כיהם במכניסיהם מרוב פחד.

גירסה אחרת טוענת, כי אנשי המילואים לא נתקפו בבהלה ולא היו מבולבלים, אלא נמנעו מלפתוח באש מאחר שבשטח שהפריד ביניהם ובין מקור הירי של ה-תוקפים שכבו על הארץ פצועים ובריאים, שביקשו מיסתור מהאש, והיתה סכנה שאלה ייפגעו מכדורים של חיילי צה"ל. אחד מחיילי צה"ל ירה בכל זאת לעבר אחד התוקפים, ורקן שתי מחסניות של כדורים, אך החטיא את כולם.

"לא נוכל לערוב לביטחונך"

בעניין זה העידו אחרי הפעולה שניים. חייל-המילואים אהרון ורטהיימר מ-ירושלים, ששמר על השער, סיפר: "לא הספקתי לירות. היתה אש תופת, או מעדתי ונפלת, תפסתי מחסה. כל אחד ביקש להימלט מהתופת הזאת. זה היה גיהנום." תושבת בית הדסה טענה אחרי המיקרה: "החיילים שהיו כאן הם צחוק ולא צה"ל. הם זקנים בני יותר מחמישים, ולא חיילים. כשנשמעו היריות הם התחבאו מרוב פחד מתחת למיטות."

עוד שאלה חמורה המתעוררת בעיקבות אירוע הדמים היא שאלת הליווי למת-פללים. מדי יום שיש היתה יוצאת קבוצת ליווי של חיילים עם המתפללים למערת-המכפלה וחזורת עימהם, תוך כדי אבטחת המסלול ושלומם של המתפללים. ביום השישי האחרון לא יצאה משום מה חוליית הליווי. יתכן ובמהלך זה אפשר להסביר את העובדה התמוהה, שרק אחד מחיילי ישיבת-ההסדר, שהיו בין המתפללים, היה חמוש. חיילי-ההסדר ידועים כחיילים כשרים, ויש להניח שאילו היו כולם חמושי-שם, היו מצליחים להשיב באש ותוצאות הפיגוע היו אחרות. דווקא אותו חייל נושא-נשק היה בין ראשוני הנפגעים. הוא לא הספיק להפעיל את נשקו. קרוב לוודאי שחיילי ישיבות-ההסדר, שהלכו להתפלל במערת-המכפלה, כלל לא טרחו לקחת את נישקם האישי, משום שידעו שבדרך כלל

החטופה: מונטה עבד עלי חמד

את הילדה ולהעלותה קורבן. בעיני רבים מהמקומיים נראה מעשה כזה הגיוני כאשר מדובר בגושי-אמונים. רגע לפני שהמצב עמד להתפוצץ, באה הידיעה המרגיעה. אביה של מונטה בא לבניין המימשל וקיבל בחזרה את בתו בריאה ושלמה. כאשר ראו התושבים את האב חוזר עם בתו נרגעו הרוחות. התסיסה, שכבר הספיקה להתפשט בכל איזור רמאללה ואל-בירה, פסקה. בבניין המימשל נאמר לאב, כי יש חשד שבתו יודעת מי הם מידי האבנים. אך הבת חזרה וטענה כל העת בלהט, כי לא ראתה דבר. היא היתה חיוורת כולה וגופה הצנום רעד ללא הפסק. זאת היתה הפעם הראשונה בחייה שנעצרה. אפילו אנשי המימשל הקשוחים מבחינו כי לפניהם נערה, שההפגנות וההתפרעויות רחוקים ממנה והלאה. "אנחנו לא חושדים שבתך זרקה אבנים" נאמר לאב. "היא ילדה טובה, אנחנו יודעים את זה. אבל היא בטח ראתה משהו." אולם כאשר הסתבר כי מונטה עומדת על דעתה שלא ראתה דבר, ולאשר נודע על התסיסה באיזור, היא שוחררה. פרט לכמה שעות של כחד ותסיסה לא אירע דבר. אולם המעשה והתגובות הנזעמות שבאו בעיקבותיו יכולים לשמש אות אזהרה לבאות. לאחורונה הודיעו מתחללים כי יקחו את הרסן לידיהם וינקטו פעולות כדי להגן על עצמם. פרשת תפיסתה של מונטה מוכיחה כי התנהגות של לקיחת החוק לידיים עלולה להסתיים באסון.

פאניקה ברמאללה

"היהודים חוטפים לנו את הבנות!" צעקה היסטורית זו נשמעה ברחובות רמאללה ואל-בירה. לא היה צורך ביותר מכדי לשלהב את הרוחות. אין פגיעה חמורה יותר בכבודו של ערבי, מאשר הפגיעה בבתו. מכל עבר החלו מתי-אספים צעירים ומבוגרים גם יחד, ומרגע לרגע גברה הפאניקה. נראה היה כי האנשים עומדים לאבד כל שליטה על עצמם. תחילתה של הפרשה בבוקר היום החמישי בשבוע שעבר. קבוצה של תלמידות חזרה מבית-הספר התיכון באל-בירה, הלי-מודים באותו בוקר לא התקיימו בשל שביתת מחאה, והתלמי-דות עשו את דרכן הביתה דרך הכביש הראשי. לפתע נורקו אבנים לעבר רכב ישראלי אזרחי שעבר במקום. הרכב עצר והתלמידות נסו לכל עבר.

נוסעי הרכב הישראלי פתחו ברדיפה אחר הבורחות. כולן הצליחו להתחמק, פרט לאחת. היתה זו מונטה עבד עלי חמד, בת ה-14, מאל-בירה. אחד מנוסעי הרכב הצליח להשיגה ולשים את ידו עליה. לנגד עיניהם של עוברים ושבים מקומיים הוכי-נסה מונטה הרועדת מפחד לתוך הרכב, ונלקחה מהמקום. היה די במחזה זה כדי לשלהב את הדמיון והיצרים, שהיו כבר מוסיפים דיים בעטיים של לילי-הזכוכיות והפגנות שינאה אחרות שאורגנו על-ידי הרב כהנא וכנופיותו ופנאטים אחרים. עדי-הרמיה לתפיסת הגערה, הבחינו כי נוסעי המכונית נשאו נשק. היה להם ברור כי הללו הם מתנחלים מאחד הישובים שבסי-ביבה. מכאן והלאה התפתחו העניינים במהירות.

לבית הוריה של מונטה הגיעו חברותיה שסיפרו להורים את אשר התרחש. "גושי-אמונים חטפו את מונטה", סיפרו התלי-מידות, "הם לקחו אותה יחד איתם ברכב". אביה של הגערה, עבד עלי חמד, והאם שרה, כמעט איבדו את עשתונותיהם. "חשבתם שאני משתגעת", סיפרה האם. "מה כבר יכול להיות גרוע יותר מדבר כזה?"

ההורים מיהרו לתחנת המישרה ברמאללה. שם כבר ידעו הכל. השוטרים הרגיעו את ההורים המודאגים וגילו להם כי בתם הועברה על-ידי תופסיה לידי שילטונות הצבא. וכי היא שוהה כעת בבניין המימשל ברמאללה. לשמע הידיעה נגולה אבן מעל לב ההורים. נראה כי מעולם לא היתה משמחת אותם הידיעה שבחם נמצאת כמעצור צבאי, כפי שקרה באותו הרגע. האפשרות השנייה — שבתם נמצאת בידיהם של אנשי גושי-אמונים הקיצוניים, אשר מטרותיהם ומעלליהם מהלכים איימים על תושבי הגדה — היתה גרועה אלף מונים. אולם את מה שידעו ההורים, לא ידעו עדיין ברחובות. דשמעיה עשתה לה כנפיים והרוחות הלכו והשתלהבו. ברקע ההצהרות האחרונות של המתחללים, כי יש לנהוג ביד קשה בתושבים המקומיים, החריפה ההאגה לגורל הילדה שבעתים. היו כאלה שידעו כבר לספר כי גושי-אמונים עומדים לשחוט